

(*Congr. Int. Onom.* 1955, II, 68). També existí un basc (erdèric) *tartalo*, -aro 'ciclop, monstre' (TARTARUS) el que va donar aquells NLL bascos. Per a la combinació hipotètica caldria, però, que aquest element basconitzat ja es trobés en el paleo-basc dels ceretans.

En la nostra hipòtesi, però, es va veient encara altres grops que no podríem allisar: el veïnatge de *Ègat* hauria impedit la caiguda de la *e* per síncope, i tampoc la *-t* de *egat* no lliga amb la *-tz* del basc *egatz*, ni per tant amb la combinació en *-s-* que hi hauria en *Targasona*. En conclusió, malgrat de fortes aparençes, aquesta combinació a penes és sostenible. No era, però, possible silenciar-la; ni hauria estat prudent no trucar a totes les portes en les pistes que s'albiren, en problemes de solució, avui per avui, incerta.

Tornem als primers segurs, que hàvem hagut de deixar amb reserva. Podem dir que, tanmateix, hi ha una certa igualtat d'ordre, almenys paral·lelística, entre un TUR-IA-SON (> *Tarazona*), i un TUR-GA-SON que seria a la base de *Targasona*. Car no se'n escapa que hi ha altres TUR- en aquesta família i aquesta regió, o en d'altres d'ibèriques: en uns amb TUR-I, i altres amb TUR-G. Amb TURG-: TURGALIUM, el nom romano-ibèric que (mitjançant arabització G > ħ) ha donat l'extremeny *Trujillo*; -TORG- en el lusità *Conis-torgis*, i uns port. *Torge*, *Dorge*. Tot això ho documentarem i explicarem millor en els articles dedicats als val. *Turballos* i *Toris*.

Amb TUR-I aniria un *Torissu* o *Tiriso*, testificat en una inscripció, d'on després alabès *Torssu* en doc. de 1025 (Albertos Firmat, *Estudios de Arqueol. Alavesa* IV, 1970, 200) que tant s'acosta al val. *Toris* (almenys en el resultat modern d'aquest).

En fi, en tenim dos en nivell romà a la mateixa regió aragonesa que *Tarazona*, segons que apareixen en Marcial, en una espècie d'epigrama elegíac, que escriví en record dels llocs de la seva infància i minyonia: «TUR-GASTIQUE lacus / TURASIAEQE / et per vada Tuebonis-sae, / et <iam sacrum et> sanctum / Buradonis illicum» (Marcial IV, 15.21).²

Doncs, aquí tenim, d'una banda *Turasia*, paral·lel formatiu de TURIASONE > *Tarazona*, però d'altra banda, un lloc TURGASTUM (en genitiu *-ti- + que*), on és tot l'element medial -GAS-, amb s i tot, el que coincideix amb el medial de *Targasona*. Cf. encara una *Peña Turgaiza* a la vall d'Ezcaray (*Euskera* III, 91, 101), vall que formava una illa lingüística basca fins cap al S. XII, un centenar de k. a l'O. de *Tarazona* i del Moncayo. I veg. més sobre això a l'art. *Toris*.

Si no sortim de les tenebres, amb tot això sí que ja ens sentim en una atmosfera inspiradora de confiança, si més no, esperançadora. Resta, sobretot, el dilema TUR-/TAR-, que separa de *Targasona* aquests noms de l'Antiguitat: un TU- que es troba en el TURIASO antic: dilema, però, cobert pel pont de la forma *Tarazona* moderna. Doncs, una dissimilació vocàlica ũ-ó > a-ó? Quelcom d'això hi ha d'haver, o potser ja alguna variant de data pre-romana? Si sabés-

sim més d'aquests «lacus» o estanys de *Turgastum* i de *Turasia*... (val a dir que aquest devia tenir TU- amb u- llarga, segons la mesura del pentàmetre de Marcial - - - u - / - uu -) ens ajudaria a decidir si hi ha lligam possible amb l'indoeuropeu TÜRO- 'fort', que ha donat descendents sorotàptics a l'Espanya antiga (Schmoll, *Vorkelt. Idg. Hisp.*, 75, 76, 80, 114) o si fins amb el pre-helvètic TÜRICUM (> al. *Zürich*).³

Algun altre camí havia jo temptejat encara. Suposem que hi hagués hagut pròpiament dos NLL adjacents. *EGATZ-ONA designant la part alta del terme del nostre lloc, formada amb la variant del nom d'Ègat (bc. *egatz*), el poble contigu i 2) *Tarter-ona*, aplicada a la part baixa del terme, illeta rodejada de tarteres. Si hi hagués hagut aquest dualisme, la superposició i fusió dels dos parònims veïns podria engendrar un combinat *Targasona*: procés de doble etimologia convergent com els que he pogut demostrar en els arts. *Montescot*, *Rellinars*, *Ramió*, *Riner*, *Puigpunyent* (potser *Barruera*). Teòricament possible, però supòsit ben arbitrari, en sopols, mentre no sorgís un dia algun informe d'aqueixa fusió, per ara mera entelèquia.

No. Cal mantenir el paràgraf precedent, com l'única conclusió versemblant mal sigui encara amb tants punts obscurs o susceptibles d'objecció.

¹ De *Targasona* prové certament *Targarona*, amb -r-. Post-topònim (no pas topònim germà, ben segur) «lugar» anex a St. Pere de Torelló segons els nomencladors. Primera notícia: *molí de Targarona* del qual trobem alguna dada en BDLIC xv, 139. I després cognom, bastant difós en poblacions, segons *AlcM* en 7 pobles de les diòcesis de Girona i Vic, p. ex. la mare d'un capítot dels carlins vigatans de 1834. El canvi de -rg-zz en rg-rz era inevitable. Altra confirmació de la sonoritat de la -s- en el nom de Cerdanya. — ² Estudiat per Miquel Dolç, en *Estudios Clásicos* (IV, 1957, 78), que posa de relleu com tots aquests llocs eren al voltant de *Bibilis*, la dolça pàtria de Marcial com l'alzinar de *Buradón*, al peu del Moncayo, i *Tudela* situada una mica més lluny del·la de *Tarazona*, i també esmentada més avall per Marcial. Trobo que s'hi han d'afegir, per completar l'hexàmetre, els mots que poso entre < >. Però ai! la mort del savi i bon amic es deu haver anticipat a la resposta que vaig demanar-li en consulta fa pocs anys. Entenc 'els estanys de *Turgastum* i *Turesia*, i per les marjals de *Turbonissa*, i el santíssim alzinar de *Buradón*'. — ³ Hi ha encara una paronímia que no silenciaré —no sé què pensar-ne—: a *Al-Andalus* tenim notícia d'una vila *Tākurunna* no lluny d'Écija, entre Algesires i Màlaga: capital d'una *kūra* de la qual formava part *Ronda* citada pel Bekrî i Almakkarî: Levi-Provençal (*Encycl. de l'Islam* i ed. del Himyarî, 246.3). Potser hi ha l'ar. *kūra* i l'ètimon de *Ronda*? Si aquest fos pre-romà (potser no és l'ar. *rubta* 'cobrança de tributs?'). Però *Ta-*: prefix ibero-ífbic? Idees que no lliguen, i en part s'han demostrat desviades. El menys que hem de dir és que això no treu cap a res connectable amb el problema de *Targasona*.